

Kultursouschef
Kasper Steenbach
Jourhavende
Anders Godthjælp Nielsen
Telefon 33 47 17 93
E-mail kultur@pol.dk

Kulturredaktør
Anita Bay Bundegaard

POLITIKEN.DK/KULTUR

Mest læste i går.

1. Biografgænger trækker Refns succesfilm i retten
2. Sjove Stasi-billeder er alvorlige nok
3. Kulturpolitik om HCA i havnen: Det er da sjovt
4. Casper Christensen: »Det er ægte. Det er sandt. Der er nerve i det. Det trigger mig«
5. Værsgo, minister! Her er et politisk trælår forklædt som gave

I DAG PÅ IBYEN.DK

RESTAURANT:

GUSTAVS BISTRO
Smagen sidder i skabet hos det stilsikre Østerbro-spisested, der rammer lige midt i bistroens sjæl med klassisk håndværk.
Helle Brønnum Carlsen
☺☺☺☺☺

KONCERT:

BRITNEY SPEARS
Popidollet blev sidst kritiseret for at spille med playback. Nu kommer hun igen og spiller 'intimkoncert'.
Jyske Bank Boxen, Herning, Kl. 20

BIOGRAFEN:

BLUES FOR MONTMARTRE
Christian Braad Thomsen har lavet en kærlig hyldning til sin ungdoms jazztempel.
Kim Skotte
♥♥♥♥♥

ET ØJEBLIK

HCA I HAVNEN. Der er ikke tale om et eventyr. For det skulle altså være sikkert og vist, at flere hundrede odenseanere, et par friserhæste og ikke mindst kunstneren Jens Galschiøt lørdag – efter Politiken Søndags deadline – smed en H.C. Andersen-statue i havnen i Odense. Inden var den tre meter høje statue blevet trillet gennem byen på en vogn. Oprindeligt skulle den have indgået i vandskulpturen 'Fortællerbrønden'. Men eventyrprojektet kuldsjælede, fordi penge fra

en fond forsvandt, hvorpå Odense Kommune trak tre af de fire millioner kroner, som man havde sat til side til projektet. »Det her er en lille smule hån mod bureaukrati og kommunens manglende evne til at støtte op om mærkelige initiativer«, sagde kunstneren til politikken.dk lørdag. Planen er nu angiveligt at hæve statuen hvert år på H. C. Andersens fødselsdag og fragte den rundt i byen, så digteren kan se, hvad der er sket siden sidst. (beim) Foto: Martin J. Craggs

SPROG

Gylp

Uligheden mellem mænd og kvinder viser sig overalt i samfundslivet, også de mere ydmyge steder. På de steder, hvor mange mennesker i længere tid er samlet, er der i almindelighed indrettet lokaler, hvor man kan forrette sin nødtørf, og ofte er de kønsopdelte. I teatrenes pauser kan mændene normalt hurtigt komme til, men må på vejen ofte passere lange rækker af kvinder i kø. I lufthavnen ser man ved landing efter længere rejser det samme. Mændene kan hurtigt klare den sag, men kvinderne må vente på hinanden. Mærkeligt, at man ikke har fået dimensioneret rummene, så uligheden bliver mindre.

JØRN LUND

Grunden til, at vi mænd ofte klarer tingene hurtigere end kvinderne, er ikke blot en måske mindre udtalt tendens til håndvask efter besøgelsen, men dette, at vi blot med én hånd, som regel den højre, kan forcere både bukser og underbukser, få fat i kalorius og sætte gang i vandladningen. Men måske bliver uligheden med tiden (fremadrettet!) mindre, for det er efterhånden svært at få fat i underbukser med gylp, og flere og flere går over til nye og dyre desinert i allehånde farver og med designede logoer.

Fint nok for mig, at de tidligere såkaldt unævnelige nu ikke længere er hvide, men det er virkelig et funktionelt tilbageskridt, at gylpen er ved at blive afskaffet, så man bliver nødt til at løse livremmen, trække bukserne ned og derefter bringe underbukserne ned i lårhøjde. Det ender måske med, at også vi sætter os ned, medens køen bliver længere og længere.

Den store lykke, det i årtusinder har været ude i naturen at kunne udse sig et passende træ til formålet, ser også ud til at være truet, for slet ikke at nævne, at seksuelle improvisationer bliver vanskeligere. Der er altså mange gode grunde til at bevare den truede gylp i underbukserne, eller som det hedder i barnesprog: Tishullet.

DES/ØRRE KENDER jeg ikke hele gylpens kulturhistorie; her ligger en omfattende opgave for en ph.d.-studerende. Men så meget ved jeg, at ordet har eksisteret i århundreder, at det er et lån fra nedertysk (nordtysk), og at det også findes på hollandsk. Men oprindelsen skulle ifølge Ordbog over det danske Sprog være uvis. Det tror pokker, når gylpen har siddet på de unævnelige.

I øvrigt er det ifølge Den Danske Ordbog ikke usandsynligt, at roden i ordet har forbindelse med betydningen 'gæbe, stå åben' og er beslægtet med 'glubende'.

Sprogmanden Israel Levin skriver i sidste halvdel af 1800-tallet: »Begyndelsen af Aarhundredet var Ordet, tilligemed Tingen, paa Veie til at gaae af Brug«. Og så henviser han med et citat til Videnskabernes Selskabs Ordbog, som påbegyndtes i 1700-tallet. »Forhen brugte Mandfolk Gylp paa deres Buxer, men nu Klap eller Smække«. Og så tilføjer Levin, at ordet nu igen er almindeligt »over hele Landet hos dets Befolkning«.

Lynlåsen er et 1900-tals-fænomen. Når man kender betydningen, virker en ordbogsforklaring let omstændelig eller omstændig, som mange siger og skriver: »en i slutn. af 1920'erne fremkommen lukkeindretning (til tasker, bluser o.lgn.), der bestaar af to i hinanden gribe- (savtakkede) metalkanter, og som aabnes og lukkes ved, at en om disse fattende griber trækkes frem ell. tilbage«.

Av! Endnu i 30'erne var lynlåsen højst moderne; de fleste mænd brugte stadig knapper.

Børn og ældre mænd glemmer ikke sjældent at tilbageføre de savtaktede metalkanter og kan derfor udsættes for tilråbet: *Tivoli er åben*. Det er en såkaldt eufemisme, man siger ikke tingene ligeud, men hvorfor netop Tivoli omtales, er lidt af en gåde. På den anden side: Hvis man opfatter gylpen som indgangen til en forlystelsespark, falder tingene på plads, som det hedder.

ORDFORRÅDET VEDRØRENDE kønsliv og udtømningsfunktioner er stadig besværligt, fordi området er eller i hvert fald har været tabuiseret. Vi har ikke et neutralt ord i dagligsproget for hverken det mandlige eller det kvindelige kønsorgan, og betegnelserne for affaldsprodukter er heller ikke lette. For tiden siger mange børn, at de skal *lave lort*, og nogle pædagoer og forældre accepterer det, andre gør ikke.

Ordet gylp forekommer næppe i nogen daginstitution, og måske er udviklingen så småt ved at overflødiggøre det, hvor det drejer sig om underbukser, og så har man ikke det benævnelsesproblem. Til gengæld er meget andet blevet mere omstændeligt.

kultur@pol.dk

Refns succesfilm udløser sagsanlæg

Film. Da Sarah Deming havde set traileren til 'Drive', fik hun i den grad lyst til at købe en billet til den danske instruktør Nicolas Winding Refns film. Men hun blev så skuffet over den amerikanske producerede film, at hun nu har lagt sag an mod selskabet FilmDistrict, der står for distributionen af filmen i de amerikanske biografteatre. Ifølge filmbladet Hollywood Reporter mener den amerikanske kvinde, at traileren lover en actionfilm efter klassisk amerikansk ramme, men filmen er en modsigelse af sit søgsmål, at 'Drive' gør sig skyldig i »unødvendig og ærkrænkende racisme rettet mod folk af jødisk tro«. Hun forlanger at få sin biografbillet refunderet, men Demings vil først og fremmest have sat en stopper for »misvisende trailere« i fremtiden, skriver Ritzau. På det

te års filmfestival i Cannes blev Nicolas Winding Refn belønnet med prisen som bedste instruktør. Og filmen er blevet rost som en meget »anderledes« actionfilm med klare europæiske træk. 'Drive' havde amerikansk premiere 18. september, hvor filmen blev vist i 2.886 biografale i USA. Den første weekend solgte filmen næsten en million billetter. (Jel)

Britiske boghandlere i nød

Bøger. Siden 2006 har den britiske boghandlerforening mistet næsten 800 medlemmer, så man nu er nede på 3.683. Butiksdøden har især ramt byernes strøg-gader. Når butikkerne selv skal angive de største trusler mod fortsat overlevelse, er det de stigende huslejer, manglende parkeringspladser og dårlig byplanlægning. Det viser en undersøgelse fra den britiske bog-

handlerforening. Foreningen dækker stort set alle butikker, der i et eller andet omfang sælger bøger, og den nye undersøgelse viser, at det især er de uafhængige butikker, der er lukket de seneste år. Her har over hver fjerde butik måttet dreje nøglen om. Boghandlere i den engelsksprogede verden har, ud over høje huslejer i bycentrene, også hård konkurrence fra netboghandlere som Amazon at kæmpe med. (CA)

Protester mod film om Utøya

Film. En amerikansk instruktør er gået i gang med at lave en spillefilm om massakren på den norske ø Utøya. Men nu reagerer pårørende til de mange dræbte kraftigt mod projektet, og politiet har bedt filmfolket om at tage stilling til fjernelse af klip, som allerede er langt ud på internettet, skriver det norske nyhedsbureau NTB. Den trailer, der allerede er lagt ud på YouTube, viser blandt andet en lyshåret mand i norsk polituniform, som skyder unge mennesker ned, skriver den norske avis VG. Filmklippet har vakt stærke reaktioner i det norske Arbejderpartiets

ungdomsorganisation, AUF, og VG erfarer, at organisationen har bedt politiet om hjælp. »Vores henstilling er, at producenten bør vurdere, om filmklippene skal fjernes«, siger informationschef i Oslo Politidistrikt, Unni Grønndal, til VG. AUF's advokat, Frode Elgesem, mener, at det er upassende at lave en film på nuværende tidspunkt. Det er ikke lykkedes VG at få en kommentar fra filmens instruktør, Vitale Versace. Men producenten, George Anton, fortæller, at spillefilmen laves i sympati med ofrene for tragedien. (Jel)

'Forbrydelsen' triumferede igen

Tv. DR's dramaserie 'Forbrydelsen' fortsætter sin sejrsgang i Storbritannien. Den løb med tre af priserne, da den tv-stationen ITV3 og de britiske krimiforfattere i weekenden uddelte Crime Thriller Awards 2011, skriver Jyllands-Postens kulturside kp.dk. 'Forbrydelsen', som Søren Sveistrup er hovedforfatter på, og som DR's kommande dramachef, Piv Bernth, er producent for, sikrede sig først og fremmest prisen som bedste internationale tv-serie ved prisfesten. Derudover lykkedes det også for Sofie Gråbøl og Ann Eleonora Jørgensen at få priserne for at være henholdsvis bedste kvindelige skuespiller og bedste birolle foran flere prominente britiske nav-

BEDSTE BIROLLE.

Danske Ann Eleonora Jørgensen vandt i weekenden en britisk pris for sin rolle som mor til den myrdede Nanna Birk Larsen i DR's 'Forbrydelsen'. Arkivfoto: Tine Harden

ne. Både Sofie Gråbøl og Ann Eleonora Jørgensen var selv til stede ved overrækkelsen. Med de tre priser er 'Forbrydelsen' nu oppe på at have høstet fem priser i år i Storbritannien. (Jel)

Starship står bag værste 80'er-sang

Musik. Hvad var 80'ernes absolut værste sang? Sådan spurgte det amerikanske magasin Rolling Stone for nylig læserne. Resultatet er en liste, der formentlig vil kunne få det til at bløde ud af ørerne på de fleste. Allerværst er ifølge bladets læsere det amerikanske band Starships nummer 'We Built This City'. Og lige efter følger Europas 'Final Countdown'. Det skriver Ritzau. 80'erne var synthesizerens store årti, og læserne havde rigeligt at vælge imellem. På ræd-selslisten optræder også navne som Wham, Chris de Burgh og Rick Astley. For Starship, der bestod af resterne af bandet Jefferson Airplane, er det i øvrigt anden gang, de stryger til tops på en negativliste. I 2004 snuppede de med samme sang en førsteplads på magasinet Blenders liste over »alle tiders i særklasse værste sange«. (Jel)

HOTEL.CABINN.COM
MINIFERIE I
UGE 42?
ALTIID GODE PRISER - BEDSTE BELIGGENHED
KØBENHAVN - AARHUS - AALBORG - ODENSE - ESBJERG

Guld & Sølv
KØBES
LUNDIN
Vester Voldgade 21
33 13 21 11

ROCKY

MARTIN KELLERMAN

Læs mere på pol.dk/rocky

BETTY NANSEN TEATRET

MetroXpress

★★★★★
Jyllands-Posten

★★★★★
GregersD.H.K.

Jeg vil varmt anbefale teaterversionen
Bo Green Jensen

Kulturkongen.dk

LEO TOLSTOJ'S
Klassiske mesterværk
ANNA
KARENINA

23. sep - 30. okt bettynansen.dk 33 21 14 90 billetbillet.dk